

Rahapelituottojen alenemiseen valmistautuminen, ratkaisuvaihtoehdot

Respondent:

-

Response on:

18.03.2021, 08.39 - 18.03.2021, 08.55

1. Vastaajan tiedot *

Etunimi	Lassi
Sukunimi	Kauttonen
Sähköposti	lassi.kauttonen@stm.fi
Organisaatio	Sosiaali- ja terveysministeriö

2. Mitä seuraavista työryhmän ratkaisuvaihtoehdoista pidätte toimivimpana?(vaihtoehdot esitetty laajemmin liitteenä olevan raportin luvussa 5, s. 90) *

Kokonaisuudistus

3. Perustelut valittuun ratkaisuvaihtoehtoon

Terveyden ja sosiaaliseen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävissä avustuksissa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille on tärkeää turvata riittävä kokonaisrahoituksen taso edunsaajille. Sosiaali- ja terveysministeriön alustavana virkamieskantana malli 3, eli kokonaisuudistus, on arvioitu olevan kannatettavin malli selvityksessä ehdotetuista ratkaisuvaihtoehdoista. ☐

Muuttuneessa, tilanteessa, jossa Veikkaus Oy:n rahapelituottojen on arvioitu alentuneen pysyvästi vuositasolla noin 300-350 milj. euroa, on tarve pohtia pidempiaikaista ratkaistua vuosittaisen, budjettirahoilla tapahtuvan kompensoinnin sijaan. Lisäksi tässä mallissa haasteena on laskevien tuottoennusteiden osalta riittävän budjettirahoista tapahtuvan kompensoinnin taso, mikä voi vaihdella vuoden sisälläkin merkittävästi riippuen toteutuneesta tuotosta. Näistä syistä voitaneen katsoa, ettei nykytila (malli 1) ole pitkällä aikavälillä valtion talousarviomenettelyn eikä edunsaajien riittävän rahoituksen turvaamisen näkökulmasta tarkoituksenmukainen. ☐ Mikäli hallitus linjaisi käynnistettäväksi valmistelun yleiskatteiseen malliin siirtymisestä, se tarkoittaisi käytännössä merkittäviä muutoksia lainsäädäntöön. Siirryttäessä yleiskatteiseen malliin on tarpeen varata riittävä valmistelu-aika muun muassa keskustelulle edunsaajien kanssa, säädösvalmistelulle ja notifiointimenettelylle. ☐

Lisäksi on tärkeää huomioida, että sosiaali- ja terveysministeriön taseessa on tällä hetkellä edelleen merkittävässä määrin rahapelifuusion yhteydessä Raha-automaattiyhdistykseltä siirtyneitä jakamattomia rahapelituottoja, mitkä on tarkoituksenmukaista käyttää suunnitelmallisesti arpajaislaissa säädettyihin tuottojen käyttötarkoituksiin. Näistä syistä välitön siirtyminen mallissa 2 kuvatulla tavalla ilman siirtymäaika ja kesken kehyskauden ei ole merkittävien lainsäädäntömuutosten vuoksi mahdollinen. ☐

Edunsaajat ovat ilmaisseet kannattavansa ensisijaisesti mallia 4. Myös malli 3 on arvioitu edunsaajien puheenvuoroissa toteuttamiskelpoiseksi malliksi. ☐

Työryhmän raportissa pidetään kestävästä rahapelipolitiikan näkökulmasta ongelmallisena edunsaajien ja kansalaisyhteiskunnan kytköstä rahapelihaittojen käsittelyyn. Ratkaisuna nähdään edunsaajien ja kansalaisyhteiskunnan rahoituksen irrottaminen rahapelituotoista. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ratkaisuehdotusta kannatettavana. Verrattaessa malleja 3 ja 4 keskenään voidaan tarkastella sitä, kumpi malli olisi parempi rahapelihaittojen ehkäisemisen näkökulmasta tarkasteltuna. Malli 3 mahdollistaisi erottamisen kokonaisvaltaisemmin. Rahapelihaittojen ehkäisy liittyy laajasti rahapelipoliittisiin toimiin. Kestävä ja elinvoimainen

yksinoikeusjärjestelmä turvataan sillä, että rahapelien toimeenpano perustuu parhaaseen tietoon haitoista, rahapelimarkkinasta ja rahapelaamisesta ja ensisijainen rahapelipolitiikkaa ohjaava periaate on haittojen ehkäisy. Rahapelien toimeenpanon ohjausrakenteita ja tuotonjaon rakenteita tulisi kehittää tästä näkökulmasta mallista riippumatta. Rahapelihaittojen tehokas ehkäiseminen on monopolijärjestelmän oikeutusperusta. □

Malliin 4 liittyy myös sen käytännön hankaluus. Tässä mallissa tarkasteltaisiin rahapelituotoista siirrettäviä eriä yleiskatteiselta puolelta rahoitettavaksi. Kuitenkin arpajaislaissa on säädetty tuotonjakosuhteista eri sektoreille, mikä tarkoittaisi käytännössä sitä, että siirtyviä eriä eri sektoreita (STM, OKM, MMM) tulisi siirtää tuotonjakosuhteiden (43-53-4) määrittämässä suhteessa, ettei yhdeltä sektorilta käytännössä siirtyisi rahoituspotentiaalia toiselle sektorille. Lisäksi mallin 4 osalta haasteena on se, että sitä voisi joka tapauksessa pitää luultavasti korkeintaan vain tilapäisenä ratkaisuna ennen laajempaa kokonaisuudistusta. □

Edettäessä mallin 3 mukaisesti eräs keskeinen asia liittyy riittävän, eri sektorien edunsaajille kohdennettavan lähtötason määrittämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että esimerkiksi vuoden 2019 rahoitustaso, eli viimeisin koronakriisiä edeltävä vuosi, voisi olla luonteva lähtökohta eri sektorien lähtötasoon liittyvälle pohdinnalle. Sosiaali- ja terveysministeriön sektorin osalta se tarkoittaisi noin 362 milj. euron kokonaistasona terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävissä avustuksissa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. □

Mallin 3 osalta on myös tunnistettu siihen liittyvä mahdollinen poliittinen riski. Vaalikauden vaihtuessa saattaisi eri sektoreiden rahoitukseen sisältyä riski painotusten muuttumisesta merkittävästikin, jolloin eri sektoreiden välinen kilpailu valtion rahoituksesta saattaisi lisääntyä nykyisestä. □

Valmistelutyössä olisikin tarpeen kiinnittää huomiota siihen, että siihen liittyvä yhteisymmärrys olisi mahdollisimman laajaa, jolloin esimerkiksi parlamentaarisesti sovittaisiin rahoituksen riittävä taso pidemmäksi aikaa. On esitetty, että rahoitustaso määriteltäisiin esimerkiksi kahdeksi kehyskaudeksi kerrallaan. □

Mallin 3 osalta on selvityksessä tunnistettu siihen liittyvä mahdollinen, tosin pienehköksi arvioitu EU-riski liittyen notifiointimenettelyyn. Mikäli päätetään edetä mallin 3 mukaisesti, olisi tarpeen kiinnittää valmistelussa erityistä huomiota siihen, ettei Veikkaus Oy:n toimintaan kohdistu minkäänlaisia tuottotavoitteita, vaan tuotto on ainoastaan järjestelmän suotuisa liitännäisseuraus. □

Lisäksi malliin 3 siirryttäessä jakamattomien rahapelituottojen purkaminen sosiaali- ja terveysministeriön taseesta olisi mahdollista toteuttaa suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. □

Siirryttäessä malliin 3 tulisi varmistaa myös STEAn rahoituspohja. Tällä hetkellä STEAn rahapelituotoista katettava toimintamenobudjetti on vuositasolla noin 5,8 milj. euroa. □

Mikäli hallitus linjaa mallin 3 liittyvän kokonaisuudistuksen käynnistämisestä, on tärkeää huolehtia myös siitä, että valmistelutyö resurssoidaan riittävästi. Kaiken kaikkiaan kyseessä on ison kokoluokan hanke, jonka valmisteluun on tarkoituksenmukaista varata riittävä määrä henkilöresursseja.